

INHERENT RIGHT OF SELF-DEFENCE IN RUSSIA – UKRAINE CONFLICT

Ngon Chu Hoang*
Email: hoangnc@hou.edu.vn

Received date : 03/02/2023

Revised date: 03/08/2023

Accepted date: 10/08/2023

DOI: 10.59266/houjs.2023.295

***Abstract:** The Inherent right of self-defense under Article 51 of the United Nations Charter has been invoked by the Russian side as part of the basis for its “special military operation” to be conducted in Ukraine from February 24, 2022. However, the theoretical application of the right to just self-defense remains a matter of controversy, especially in the way it is described and interpreted as a means of legitimizing the use of force. The following study will examine the correctness of Russia’s claim on the right of self-defense to make comments and assessments about the event while giving some recommendations to the stakeholders. Foreigners will contact and draw experience from Vietnam to avoid similar problems.*

***Keywords:** Inherent Right of Self-Defence, defense, principle of non-use of force, Russia - Ukraine*

I. Introduction

Renunciation of the use of force is considered one of the fundamental principles in the modern international legal system, and together with the formation of the United Nations (UN), this principle plays a significant role in maintaining international law and maintaining international peace and security. However, this principle is still forced to admit some exceptions, such as allowing the use of force in self-defense [1], the use of force based on a Security

Council resolution [2], and the use of force as a tool to exercise the right of national self-determination [3]. The use of force in self-defence by a country was recorded very early [4] and is maintained to this day because it is a way to maintain a balanced status quo of international relations, where All countries are equal in sovereignty, all countries need to be respected for their political independence and territorial integrity.

Through successful news reports, combined with relevant legal and prac-

---

* Faculty of Law – Hanoi Open University

tical bases, the following research will examine and determine the correctness of Russia's claim on the right to self-defense, from which to make comments and assessments about the event; at the same time, give some recommendations to the stakeholders; outside will contact and learn from the experience for Vietnam to avoid similar problems.

II. Theoretical basis

The theoretical basis of the right to self-defense includes a graphical system of related doctrines, opinions, practices, and regulations, most of which develop based on the principleprinciple of "just war" (just war) [5]. In this war, (self-defense) is justified only if a state faces imminent danger and the use of force is necessary and commensurate with a threat [6]. After World War II, the UN theory posits that a state can only take self-defense action when there is an armed attack [7] against it.

However, to solve complex international fuel problems, new arguments for self-defense have arisen from using force, thereby extending the traditional theory of justifiable self-defense that has been written and recognized in the Charter of the United Nations. Specifically, three terms represent three popular theories that allow the use of force before an armed attack occurs: *(i) Anticipatory self-defence; (ii) Pre-emptive self-defence; (iii) Preventive self-defence.*

Anticipatory self-defence is the duty of a state to use force to prevent an impending armed attack (imminent armed attack) that may be carried out by a

national or non-state subject [8]. In which "incident occurred" should be understood as there is precautionary evidence that an armed attack is very close; immediate action is necessary. There is no other way than using violence [9]. Proponents of the predictive self-defense theory assert that this is a natural (inherent) right of a state that existed before the UN Charter was formulated [10].

Pre-emptive Self-Defence is the act of a state to use force to defend itself, preventing a tangible action, particularly if it perceives the potential to soon develop into an armed attack against it [11]. A potential armed attack (in this case) will be further in time than an armed attack that has been identified and prevented by automatic pre-told protection. Like pre-emptive self-defence, using force for pre-emptive self-defence is also "*an instant and overwhelming necessity for self-defence, leaving no choice of means, and no moment of deliberation*" [12]. After the terrorist events of 9/11/2001, the doctrine of pre-emptive self-defence of the United States received more support [13] [14] because of the enormous damage risks of weapons of mass destruction (such as nuclear weapons) or the activities of terrorist groups it is too early to predict before an actual attack takes place [15].

Preventive self-defence [16] means using force to protect oneself against a severe future threat of an armed attack for which the timing or time. Where the attack might occur, its advocates focus on the amount of attack threat to avoid and the difficulty of determining exactly when and how that threat will manifest as an armed attack. The use of force by a state

may also be considered preventive when it intends to respond to threatening behavior by a state or group without reliable evidence that the state or that country has the capability and intention to attack. However, this is also a controversial and opposed theory because of the difficulty in determining the necessary level for the use of force, such as the Israeli mission to attack Iraqi civilian facilities in 1981 [17]. Specifically, on June 7, 1981, Israel bombed a research center near Baghdad, destroying the Osirak nuclear reactor, which Israel claimed was developing a nuclear bomb and was ready for use against them in 1985. The Security Council, after a lengthy debate [18] unanimously and strongly condemned *“Israel’s military attack in clear violation of the Charter of the United Nations and standards of international conduct”* [19]. The debate focused on the necessity of Israel’s actions, in which the majority argued that Israel did not use all peaceful means to solve the problem (force was not the only solution). At the same time, Israel has not produced evidence that a deadly weapon attack against them is imminent.

In summary, the necessity has decreased gradually due to the level of danger, and the use of force for self-defence in the above three cases also received less support. Even self-defence was soon condemned as a violation of the principle of prohibition of the use of force [20]. Although there are many controversies over the usage of the terms, interpretation, and application of the above theories, the study will test the relevance of Russia’s special military campaign to the theories mentioned above.

III. Research Methods

The scientific method used mainly in the research is the theoretical analysis method, the critical method, the hypothetical method, and several other methods consistent with the Marxist-Leninist philosophy methodology.

IV. Results and Discussion

The Israeli investigator who attacked Egypt in 1967 [21] can answer that Russia used the theory of Anticipatory self-defense as the basis for its special military operation against Ukraine. Specifically, the Israeli air strike against the Egyptian air force was argued to be an act of self-precaution against an imminent danger after Egypt (and its Arab allies) concentrated forces into Israel, close the Strait of Tiran, ask the United Nations Emergency Force (UNEF) to leave Egypt, and Egypt (and its Arab allies) also mobilize a large force, weapons to standard for battle [22]. Western scholars argue that Israel’s action is chosen as a classic example of the theory of defensive self-defense because Israel is said to have no other choice and no time to consider [23]. Besides, some scholars use the term pre-emptive self-defense to discuss Israel’s attack on Egypt in 1967 [24]. Although there is no complete agreement on using the terms preventive self-defence and pre-emptive self-defence through Israel’s attack on Egypt in 1967, it can be seen that Israel’s actions do not receive too much indication. In contrast, the Security Council or the United Nations General Assembly did not condemn Israel’s behavior sternly [25].

Returning to the case of Russia, we can easily see the absence of evidence, information, favorable opinions, and favors for Russia's actions as in the case of Israel. Meanwhile, in 1967, Russia had no actor to explain the context and rationality of Israel's actions, even glorifying Israel's actions as heroic and proud [26]. Thus, Russia should have prepared, argued, or presented more reasonable evidence and grounds for its actions (in the direction of learning from Israel's experience).

After excluding anticipatory self-protection theory, the Russian use of force case, according to the author, is a combination of pre-emptive self-defence and preventive self-defence. Analysis of Russian President Vladimir Putin's speech [27] delivered before the start of the "special military operation" can show some signs of work on applying the theory in this situation as follows:

First, Putin said that NATO has been continuously expanding since the breakup of the Soviet Union and that in the past 30 years, Russia has been trying very hard to achieve satisfaction with NATO. Still, in response, Russia has become "a victim" of separatism (backed up by the West). He gives the example of other "victims" of the West including Iraq, Libya, and Syria to conclude that:

"...as NATO expands eastward, the situation for our country is getting worse and more dangerous every year. Moreover, recently, NATO leadership has openly discussed the need to speed up the progress of the Alliance's infrastructure to the Russian border..."

Thus, when Russia launched the "special military operation," the information from the Russian side and the West did not show clear signs that Ukraine or NATO was preparing to attack Russia; Russia, for its part, does not know where and when an attack will be launched against it; All the Russians can say is that a risk of an attack on Russia is possible if NATO continues to expand eastward – meaning Ukraine joins NATO. And maybe indirectly the President of Russia has hinted that if he does not act to defend himself from Russia, he may become a victim like Iraq, Libya, and Syria - then the consequences will be severe; Russia will suffer hefty losses. Therefore, the theory of Preventive self-defence can be applied here.

Second, in addition to pointing out that NATO is expanding and putting Russia at risk, Putin also pointed to a series of actions on the political and diplomatic fronts of Ukraine, NATO, the United States, and the West that have the potential to develop into an armed attack:

"...the basic attack threats that irresponsible Western politicians have consistently, crudely, and impolitely posed to Russia year after year..."

"...an "anti-Russian" hostile force is forming. Fully controlled from the outside, it is doing everything to attract NATO armed forces and acquire state-of-the-art weapons..."

"...Despite everything, in December 2021, we are again trying to agree with the United States and its allies on ensuring security in Europe and not expanding NATO. Everything is useless. The position

of the United States did not change. They don't think it's necessary to judge Russia on the matter and then settle this on us, pursuing their own goals; they neglect our interests..."

And he concludes:

"They don't leave us with any other options to protect Russia and our people other than the choices we are forced to use today."

In his speech, Putin also mentioned two self-proclaimed republics in the Donbas region; it can be seen as Russia's way of referring to their participation in collective self-defense with these two state states. However, the legal status of the two self-proclaimed states of Donetsk and Luhansk is controversial, because the theory of the right to self-defence under Article 51 is conferring the right to use force in self-defence for the entities can be a country. Meanwhile, in addition to being recognized by Russia as two independent states, these two self-proclaimed states should be seen as a separatist movement within Ukraine. Thus, the argument that Russia participates in collective self-defence with these two states is also inappropriate.

V. Conclude

5.1. About the conflict between Russia and Ukraine

The conflict between Russia and Ukraine, culminating in a war between the two sides lasting from the beginning of 2022 until now, has demonstrated the failure of peaceful cooperation and resolution measures following international law. However, standing on

an objective and neutral stance, we cannot refute the following factual guests: (i) Russia's special military operation in the name of exercising its inherent right to self-defense is incomplete, it is inconsistent with international law because of the lack of solid arguments and evidence; (ii) The Russia-Ukraine war does not beyond the historical confrontation between Russia and the West, thus visually objectionable to security and the arguments conveyed through the article statements made by Russian President Vladimir Putin are not entirely baseless; (iii) Both Russia, Ukraine (and the West) are guilty of not giving respect to the security and sovereignty of their partners; (iv) The world community's majority response to Russia's actions was opposed [28] [29].

Thus, from a legal perspective, Russia's use of force against Ukraine based on the argument of self-defence cannot be proven legal. It would be perilous to hastily support Russia's special military operation as a self-defense measure by international law at present (when there is not enough evidence or solid basis) because it will turn Russia's actions into a recognized precedent, and from there may be many similar scenarios. However, we cannot rush to oppose Russia's actions because although it is difficult, it is still possible that Russia will later present solid evidence to justify its military action as legal, and even without reversing the consequences or actual actions, reversing the perceptions and opinions of the world community is still entirely possible.

Besides, from a political perspective, the Ukraine campaign and recent moves have shown that the Russians' destination

is not limited to military goals. Above all, Russia has “sent” a clear message about Russia’s security requirements to all countries in the region. At the same time, by challenging both the West and the United States simultaneously on all fronts, the Russians are showing their efforts to reaffirm their position on the world political map. Through recent related economic developments, it can be seen that the Russians have made careful preparations from very early on to not only respond to economic sanctions from the West and the United States, but in fact, it is also a long-term strategy to confront the G7 through the consolidation and expansion of the BRICS. The above political determination of Russia and its allies (in BRICS), if realized, will be a solid blow to the current world “order” - which is said to be operating and being mainly influenced by the contemporary world “order” by the axis of political Alliance between the United States and the West. Therefore, Russia’s military campaign may seem to be just a tiny move, a trigger to trigger and disguise a series of actions on the new strategic chessboard.

In short, from a legal perspective, more than the conclusion about the legality of Russia’s actions is needed. However, the tendency to react cautiously and condemn will prevail due to the lack of grounds to support Russia’s actions. From the political perspective, the Russians will, of course, act in the interests of Russia first, and based on the analysed content, when the seeds of conflict have not disappeared, when the Russians and their allies have prepared to confront the West and the United States, the second war

scenario may be very close. The following pages of world history may record a new confrontation with a scale even beyond that of the Cold War.

5.2. Experience for Vietnam

Through the analysis of the Russia-Ukraine conflict around the theory of the right to self-defence, a few lessons can be drawn for Vietnam as follows:

Firstly, the cause of the conflict mainly comes from the confrontation between Russia and Ukraine (and the West) for a long time. The escalating lack of goodwill on both sides triggers armed conflict. To avoid facing similar consequences, Vietnam must stick to flexible diplomacy, respect partners, and uphold and comply with the principles and regulations of international law. Besides, Vietnam must continue to promote its independence and self-reliance, not join alliances, conflicts, and confrontations that may affect national interests. No conduct should be aggressive, provocative, or add unnecessary tension to the partnership.

Secondly, with the remaining interests of the country’s life in the urgent problem of uncompromising struggle, Vietnam still needs careful preparations. For example, suppose you want to apply the theory of the inherent right of self-defence. In that case, you need to have statements with solid arguments that are bound to the evidence, information, and results obtained from the investigation... before implementation of force for self-defence, you must specifically demonstrate that an attack is approaching; self-defence by force is the last resort; Action of force

for self-defence must be carried out at necessary situations.

Finally, through dealing with issues related to the conflict between Russia and Ukraine, Vietnam needs to draw and update new experiences in foreign affairs, from which it can build and develop a system of doctrine foreign affairs. The system of the diplomatic theory of Vietnam must be in line with the Party's lines and policies, suitable to historical and cultural conditions, and primarily to ensure national interests, respect, and compliance with international law.

Reference:

- [1]. Charter of the United Nations, Article 51: *"Nothing in this Charter shall prejudice the legitimate right of individual or collective self-defense in the event of an armed attack by a member of the United Nations until The Security Council has not taken the necessary measures to maintain international peace and security..."*
- [2]. Using force based on Security Council resolutions ensures the typical United Nations goals, such as preventing threats to international peace and security or preventing acts of terrorism Micro-invasion. United Nations Charter, Article 42: *"If the Security Council finds that the measures referred to in Article 41 are inadequate, or appear inadequate, the Security Council shall have the power to take any action it takes sea, land, or air force as the Security Council considers necessary for the maintenance or restoration of international peace and security..."*
- [3]. Because colonial people struggle for independence and determine their political destiny, using force is considered a legal measure to ensure human rights. Resolution 1514 (XV), Declaration on the granting of independence to colonial countries and peoples, passed in 1960 with 89 votes in favor and nine abstentions, emphasized that: *"all nations have the right to self-determination; under that right, they freely determine their political status and freely pursue their economic, social and cultural development."*
- [4]. Using force in self-defence is built on the doctrine of just war from Roman and Greek times. Saint Augustine 354-430) defines it: *"Just war is avenging for losses that the guilty Party has refused to correct. War has been taken to punish the wrongdoers and restore peace, but no further."*
- [5]. Evans, M. (Ed.), *Just War Theory: A Reappraisal*, Edinburgh University Press, 2005, <http://www.jstor.org/stable/10.3366/j.ctt1r24hg> - Update 11/3/2023
- [6]. Hugo Grotius, *On the Law of War and Peace*, 1625, <https://www.britannica.com/topic/just-war> - Update 11/3/2023
- [7]. According to Article 51 of the UN Charter; See also "an armed attack" in the 1986 ICJ Nicaragua-US mission decision: *"an armed attack must be understood not only to include the actions of the regular armed forces across the border international world but also includes 'being sent by or on behalf of a country groups, gangs, mercenaries or armed irregulars to commit acts of force armed against Another State of equal severity' to an actual armed attack carried out by regular force, 'or this country has a sense of substance'..."*. <https://www>.

- icj-cij.org/case/70
- [8]. Ashley S. Deeks, *Chapter 29: Tamming the Doctrine of Pre-emption*, *The Oxford Handbook of Use Force in International Law*, Oxford University Press, USA, 2015
- [9]. Yoram Dinstein, *War, Aggression and Self-Defence*, Cambridge University Press, 2011, <https://doi.org/10.1017/CBO9780511920622> - Update 2/2/2023
- [10]. Sean D. Murphy, *The Doctrine of Preemptive Self-Defense*, 50 Vill. L. Rev. 699 (2005) - <https://digitalcommons.law.villanova.edu/vlr/vol50/iss3/9> - Update 2/2/2023
- [11]. US National Security Strategy 2002, <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/nsc/nss/2002/> - Update 3/2/2023
- [12]. Reisman, W. M., & Andrea Armstrong. (2006). *The Past and Future of the Claim of Preemptive Self-Defense*. *The American Journal of International Law*, 100(3), 525–550. <http://www.jstor.org/stable/4091369>
- [13]. Bethlehem, Daniel. (2012). *Self-Defense Against an Imminent or Actual Armed Attack By Nonstate Actors*. *The American Journal of International Law*. 106. 770-777. <https://www.un.org/law/counsel/Bethlehem%20-%20Self-Defense%20Article.pdf>
- [14]. Report of the Secretary-General of the United Nations (Kofi Annan), *In larger freedom: towards development, security and human rights for all*, 124, A/59/2005 - <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/270/78/PDF/N0527078.pdf?OpenElement> Update 3/2/2023
- [15]. Schmitt, M.N. (2011). Responding to Transnational Terrorism Under the Jus ad Bellum: A Normative Framework. In: *Essays on Law and War at the Fault Lines*. T.M.C. Asser Press. https://doi.org/10.1007/978-90-6704-740-1_2 - Update 4/2/2023
- [16]. Cambridge Dictionary: Preventive intended to stop something before it can happen, or before it becomes a problem: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/preventive> - Update 30/5/2023
- [17]. David K. Shipler, “ISRAELI JETS DESTROY IRAQI ATOMIC REACTOR; ATTACK CONDEMNED BY US AND ARAB NATIONS”, Special To the New York Times, 19/6/981, <https://www.nytimes.com/1981/06/09/world/israeli-jets-destroy-iraqi-atomic-reactor-attack-condemned-us-arab-nations.html> - Update 22/2/2023
- [18]. S/PV.2288 - Security Council official records, 36th year, 2288th meeting, 19 June 1981, New York, <https://digitallibrary.un.org/record/551160> - Update 22/2/2023
- [19]. S/RES/487(1981) - Resolution 487 (1981) / adopted by the Security Council at its 2288th meeting, on June 19, 1981, <https://digitallibrary.un.org/record/22225> - Update 22/2/2023
- [20]. Michael Wood, “INTERNATIONAL LAW AND THE USE OF FORCE: WHAT HAPPENS IN PRACTICE?” *India Journal of International Law*, Vol53, 2013, Pg 358, https://legal.un.org/avl/pdf/ls/Wood_article.pdf - Update 21/2/2023
- [21]. Also known as the Six-Day War, <https://www.history.com/topics/middle-east/six-day-war> - Update 31/5/2023

- [22]. The Six-Day War between Israel and the Arab States, <https://nghiencuuquocte.org/2014/11/12/cuoc-chien-sau-ngay-giua-israel-va-cac-nuoc-rap/> - Update 31/5/2023
- [23]. Brownlie, Ian, *International Law and the Use of Force by States* (Oxford, 1963; online ed, Oxford Academic, March 22, 2012), <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198251583.001.0001>, - Update 31/5/2023.
- [24]. Van de Hole, Leo. “*Anticipatory Self-Defence Under International Law.*” *American University International Law Review* 19, no. 1 (2003): 69-106. <https://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1160&context=auilr> – Update 20/2/2023
- [25]. A series of UN Security Council resolutions strongly condemned Israel’s actions. E.g., S.C. Res. 233, UN SCOR, 2288th Meet., UN Doc. S/P.V. 1352 (1967); S.C. Res. 234, UN SCOR, 1350th Meet., UN Doc. S/P.V. 1352 (1967); S.C. Res. 235, UN SCOR, 1352nd Meet., S/P.V. 1352 (1967); S.C. Res. 236, UN SCOR, 1357th Meet., U.N. Doc. S/P.V. 1352 (1967); S.C. Res. 237, UN SCOR, 1361st Meet., UN Doc. S/RES/237 (1967); S.C. Res. 240, UN SCOR, 1371st Meet., UN Doc. S/RES/240 (1967); S.C. Res. 242, UN SCOR, 1382nd Meet., UN Doc. S/RES/242 (1967).
- [26]. A/6717, UN General Assembly Official Records, Fifth Emergency Special Session, 1562th Plenary meeting, 19/6/1969, Para 142,143 - <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-180049/> - Update 20/2/2023
- [27]. Message of the President of the Russian Federation, February 24, 2022, 06:00 Kremlin Moskva, <http://kremlin.ru/events/president/news/67843> - Update 1/6/2023
- [28]. [28] A/RES/ES-11/1, *Aggression against Ukraine: resolution / adopted by the General Assembly*, <https://digitallibrary.un.org/record/3965290> - Update 15/5/2023
- [29]. A/RES/ES-11/4, *Territorial integrity of Ukraine: defending the principles of the Charter of the United Nations: resolution / adopted by the General Assembly*, <https://digitallibrary.un.org/record/3990673> - Update 15/5/2023

QUYỀN TỰ VỆ CHÍNH ĐÁNG TRONG XUNG ĐỘT NGA – UKRAINE

Ngôn Chu Hoàng*
Email: hoangnc@hou.edu.vn

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 03/02/2023
Ngày nhận kết quả phản biện đánh giá: 03/08/2023
Ngày bài báo được duyệt đăng: 10/08/2023

DOI: 10.59266/houjs.2023.296

Tóm tắt: *Quyền tự vệ chính đáng theo Điều 51 Hiến chương Liên hợp quốc đã được phía Nga viện dẫn như một phần căn cứ cho “chiến dịch quân sự đặc biệt” của họ tiến hành ở Ukraine từ ngày 24 tháng 2 năm 2022. Tuy nhiên, áp dụng lý thuyết liên quan đến quyền tự vệ chính đáng vẫn là một vấn đề gây tranh cãi, đặc biệt là trong cách viện dẫn, giải thích quyền này như một phương tiện để hợp pháp hóa việc sử dụng vũ lực. Nghiên cứu dưới đây sẽ xem xét tính đúng đắn trong viện dẫn của Nga về quyền tự vệ chính đáng để từ đó đưa ra những bình luận, đánh giá về sự kiện; đồng thời đưa ra một số khuyến nghị cho các bên có liên quan; và rút ra kinh nghiệm cho Việt Nam nhằm tránh gặp phải các vấn đề tương tự.*

Từ khóa: *Quyền tự vệ chính đáng, tự vệ, nguyên tắc cấm sử dụng vũ lực, Nga - Ukraine*

I. Đặt vấn đề

Từ bỏ việc sử dụng vũ lực được xem là một trong những nguyên tắc cơ bản trong hệ thống pháp luật quốc tế hiện đại và cùng với sự hình thành của Liên Hợp Quốc (LHQ) nguyên tắc này đóng vai trò

rất quan trọng trong duy trì hòa bình và an ninh quốc tế. Tuy nhiên, nguyên tắc này vẫn buộc phải thừa nhận một số ngoại lệ như: cho phép sử dụng vũ lực để tự vệ[†]; sử dụng vũ lực trên cơ sở một nghị quyết của Hội đồng bảo an[‡]; sử dụng vũ lực như

---

* Khoa Luật – Trường Đại học Mở Hà Nội

[†] Hiến chương Liên Hợp Quốc, Điều 51: “Không có một điều khoản nào trong Hiến chương này làm tổn hại đến quyền tự vệ cá nhân hay tập thể chính đáng trong trường hợp thành viên Liên hợp quốc bị tấn công vũ trang cho đến khi Hội đồng bảo an chưa áp dụng được những biện pháp cần thiết để duy trì hoà bình và an ninh quốc tế...”

[‡] Bởi việc sử dụng vũ lực dựa trên cơ sở nghị quyết của Hội đồng bảo an chính là để đảm bảo các mục tiêu của Liên Hợp Quốc tiêu biểu như ngăn chặn các mối nguy hại tới hòa bình và an ninh quốc tế hay ngăn chặn hành vi xâm lược. Hiến Chương Liên Hợp Quốc, Điều 42: “Nếu Hội đồng bảo an nhận thấy những biện pháp nói ở điều 41 là không thích hợp, hoặc tỏ ra là không thích hợp, thì Hội đồng bảo an có quyền áp dụng mọi hành động của hải, lục, không quân mà Hội đồng bảo an xét thấy cần thiết cho việc duy trì hoặc khôi phục hoà bình và an ninh quốc tế...”

một công cụ để thực hiện quyền dân tộc tự quyết[§]. Trên thực tế, việc sử dụng vũ để tự vệ của một quốc gia được ghi nhận từ rất sớm[¶] và được duy trì cho tới ngày nay bởi đó là cách để duy trì một hiện trạng cân bằng của quan hệ quốc tế, nơi mà các quốc gia đều bình đẳng về chủ quyền, mọi quốc gia đều cần được tôn trọng về độc lập chính trị và toàn vẹn lãnh thổ.

Thông qua những thông tin thời sự đã được công bố, kết hợp với những cơ sở pháp lý và thực tiễn có liên quan, nghiên cứu dưới đây sẽ xem xét tính đúng đắn trong viện dẫn của Nga về quyền tự vệ chính đáng để từ đó đưa ra những bình luận, đánh giá về sự kiện; đồng thời đưa ra một số khuyến nghị cho các bên có liên quan; ngoài sẽ liên hệ và rút ra kinh nghiệm cho Việt Nam nhằm tránh các vấn đề tương tự.

II. Cơ sở lý thuyết

Cơ sở lý thuyết về quyền tự vệ chính đáng bao gồm một hệ thống đồ sộ các học thuyết, các quan điểm, các tập quán và các quy định có liên quan, hầu hết trong số đó đều phát triển trên nền tảng của học thuyết về “chiến tranh chính nghĩa” (just war)** – trong đó chiến tranh (dùng để tự vệ) chỉ hợp lý nếu một quốc gia đối mặt với mối nguy hiểm sắp xảy ra và việc sử dụng vũ lực là cần thiết và tương xứng với mối đe dọa^{††}. Sau Chiến tranh thế giới thứ II, lý thuyết LHQ ghi nhận rằng hành vi tự vệ chỉ có thể được thực hiện bởi một quốc gia khi có một cuộc tấn công vũ trang^{‡‡} chống lại họ.

Tuy nhiên, để giải quyết các vấn đề thực tiễn quốc tế phức tạp đã xuất hiện thêm các lập luận mới về cách sử dụng vũ lực để tự vệ từ đó mở rộng lý thuyết truyền thống về hành vi tự vệ chính đáng đã được

[§] Bởi một dân tộc thuộc địa khi đấu tranh cho mưu cầu độc lập, mưu cầu tự quyết định vận mệnh chính trị của mình, thì khi đó việc sử dụng vũ lực được coi như một biện pháp hợp pháp để đảm bảo cho quyền con người. Nghị quyết 1514 (XV), Tuyên bố trao trả độc lập cho các nước và dân tộc thuộc địa, được thông qua năm 1960 với 89 phiếu thuận và 9 phiếu trắng, nhấn mạnh rằng: “các dân tộc đều có quyền tự quyết; nhờ có quyền đó, họ tự do xác định địa vị chính trị của mình và tự do theo đuổi sự phát triển kinh tế, xã hội và văn hóa của mình”

[¶] Sử dụng vũ lực để tự vệ được xây dựng từ học thuyết chiến tranh chính đáng từ thời La Mã và Hy Lạp. Thánh Augustin (354-430) định nghĩa rằng: “*nghĩa chiến tranh chính nghĩa là trả thù cho những tổn thương mà bên có tội đã từ chối sửa đổi. Chiến tranh đã được bắt tay vào để trừng phạt những sai trái và khôi phục nguyên trạng hòa bình nhưng không xa hơn*”

^{**} Evans, M. (Ed.), *Just War Theory: A Reappraisal*, Edinburgh University Press, 2005, <http://www.jstor.org/stable/10.3366/j.ctt1r24hg> - Truy cập ngày 11/3/2023

^{††} Hugo Grotius, *On the Law of War and Peace*, 1625, <https://www.britannica.com/topic/just-war> - Truy cập ngày 11/3/2023

^{‡‡} Theo Điều 51 Hiến chương LHQ; Xem thêm “*một cuộc tấn công vũ trang*” trong phán quyết của ICJ vụ Nicaragua – Hoa Kỳ năm 1986 là: “*một cuộc tấn công vũ trang phải được hiểu không chỉ bao gồm các hành động của lực lượng vũ trang chính quy xuyên qua biên giới quốc tế, mà còn bao gồm cả ‘việc gửi bởi hoặc trên danh nghĩa của một Quốc gia các nhóm, băng nhóm, lính đánh thuê hay lính không chính quy có vũ trang để thực hiện các hành vi vũ lực vũ trang chống lại một Quốc gia khác với mức độ nghiêm trọng tương đương’ với hành vi tấn công vũ trang thực sự được thực hiện bởi lực lượng chính quy, ‘hoặc nước này có dính líu thực chất’...*”. <https://www.icj-cij.org/case/70>

ghi nhận trong Hiến Chương LHQ. Cụ thể, có ba thuật ngữ đại diện cho ba lý thuyết phổ biến cho phép sử dụng vũ lực trước khi có một cuộc tấn công vũ trang gồm: (i) *Tự vệ đoán trước (Anticipatory self-defence)*; (ii) *Tự vệ phủ đầu (Pre-emptive self-defence)*; (iii) *Tự vệ phòng ngừa sớm (Preventive self-defence)*.

Tự vệ đoán trước (Anticipatory self-defence) là việc một quốc gia sử dụng vũ lực để nhằm ngăn chặn một cuộc tấn công vũ trang sắp xảy ra, (cuộc tấn công vũ trang sắp xảy ra) có thể được thực hiện bởi một chủ thể là quốc gia hoặc phi quốc gia^{§§}. Trong đó, “sắp xảy ra” cần được hiểu là có những bằng chứng chắc chắn cho thấy cuộc tấn công vũ trang đó đã đến rất gần, việc hành động ngay lập tức là cần thiết và không còn biện pháp nào khác ngoài sử dụng vũ lực^{¶¶}. Các quan điểm ủng hộ lý thuyết tự vệ đoán trước khẳng định rằng đây là một quyền tự nhiên (cố hữu) của một quốc gia, quyền này tồn tại trước khi Hiến chương LHQ được hình thành^{***}.

Tự vệ phủ đầu (Pre-emptive self-defence) là việc một quốc gia sử dụng vũ lực để tự vệ nhằm ngăn chặn một hành động hữu hình, cụ thể nếu nhận thấy tiềm năng sẽ sớm phát triển thành một cuộc tấn công vũ trang chống lại nó^{†††}. Cuộc tấn công vũ trang tiềm tàng (trong trường hợp này) sẽ xa hơn về mặt thời gian so với một cuộc tấn công vũ trang được xác định và ngăn chặn bằng hành động tự vệ đoán trước kể trên. Giống với tự vệ đoán trước, hành động sử dụng vũ lực để tự vệ phủ đầu cũng được xem là cấp thiết ngay lập tức, đồng thời (tình thế cho thấy) không có biện pháp khác, và không có thời gian để cân nhắc – “*an instant and overwhelming necessity for self-defense, leaving no choice of means, and no moment of deliberation*”^{††††}. Sau sự kiện khủng bố 11/9/2001 học thuyết về tự vệ phủ đầu của Hoa Kỳ càng nhận sự ủng hộ^{§§§} ^{¶¶¶} bởi trước những nguy cơ thiết lại vô cùng lớn của vũ khí hủy diệt hàng loạt (như vũ khí hạt nhân) hay hoạt động của

§§ Ashley S. Deeks, *Chapter 29: Tamming the Doctrine of Pre-emption*, The Oxford Handbook of Use Force in International Law, Oxford University Press, USA, 2015

¶¶ Yoram Dinstein, *War, Aggression and Self-Defence*, Cambridge University Press, 2011, <https://doi.org/10.1017/CBO9780511920622> - Truy cập ngày 2/2/2023

*** Sean D. Murphy, *The Doctrine of Preemptive Self-Defense*, 50 Vill. L. Rev. 699 (2005) - <https://digitalcommons.law.villanova.edu/vlr/vol50/iss3/9> - Truy cập ngày 2/2/2023

††† Chiến lược An ninh Quốc gia Hoa Kỳ 2002, <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/nsc/nss/2002/> - Truy cập ngày 3/2/2023

†††† Reisman, W. M., & Andrea Armstrong. (2006). *The Past and Future of the Claim of Preemptive Self-Defense*. The American Journal of International Law, 100(3), 525–550. <http://www.jstor.org/stable/4091369>

§§§ Bethlehem, Daniel. (2012). *Self-Defense Against an Imminent or Actual Armed Attack By Nonstate Actors*. The American Journal of International Law. 106. 770-777. <https://www.un.org/law/counsel/Bethlehem%20-%20Self-Defense%20Article.pdf>

¶¶¶ Báo cáo của Tổng thư ký LHQ (Kofi Anan) *In larger freedom: towards development, security and human rights for all*, 124, A/59/2005 - <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/270/78/PDF/N0527078.pdf?OpenElement> - Truy cập ngày 3/2/2023

các nhóm khủng bố thì sẽ là quá muộn nếu đợi cho đến khi một cuộc tấn công thực sự diễn ra****.

Tự vệ phòng ngừa sớm^{††††} (*Preventive self-defence*) có nghĩa là việc sử dụng vũ lực để tự vệ nhằm ngăn chặn mối đe dọa nghiêm trọng trong tương lai do một cuộc tấn công vũ trang gây ra, khi chưa có bằng chứng thực sự rõ ràng về thời điểm hoặc địa điểm mà cuộc tấn công đó có thể xuất hiện. Những người ủng hộ lý thuyết này cho rằng có một mối đe dọa nghiêm trọng cần được ngăn chặn bằng hành động tự vệ rất sớm, mặc dù để xác định chính xác khi nào và bằng cách nào mối đe dọa đó sẽ diễn ra hay biểu hiện rõ ràng thành một cuộc tấn công vũ trang là điều vô cùng khó khăn, nhưng nếu không hành động ngay hậu quả sẽ khôn lường và không thể đảo ngược. Tuy nhiên, đây cũng là lý thuyết vấp phải nhiều tranh cãi và sự phản đối bởi sự khó khăn trong xác định mức độ cần thiết cho việc sử dụng vũ lực, tiêu biểu như vụ việc Israel tấn công các cơ sở hạt nhân của Iraq năm 1981^{‡‡‡‡}. Cụ thể, vào ngày

7 tháng 6 năm 1981, Israel ném bom một trung tâm nghiên cứu gần Baghdad, phá hủy lò phản ứng hạt nhân Osirak, nơi mà theo Israel khẳng định là đang phát triển bom hạt nhân và đã sẵn sàng để sử dụng chống lại họ vào năm 1985. Hội đồng Bảo an, sau cuộc tranh luận kéo dài^{§§§§} đã nhất trí và mạnh mẽ lên án “cuộc tấn công quân sự của Israel vi phạm rõ ràng Hiến chương Liên hợp quốc và các chuẩn mực ứng xử quốc tế”^{¶¶¶¶}. Cuộc tranh luận tập trung vào sự cần thiết của các hành động của Israel, trong đó đa số quan điểm cho rằng Israel đã không sử dụng hết các biện pháp hòa bình để giải quyết vấn đề (vũ lực không phải là giải pháp duy nhất), đồng thời Israel cũng không đưa ra được bằng chứng cho thấy một cuộc tấn công bằng vũ khí hạt nhân nhắm vào họ sắp xảy đến. Như vậy, có thể thấy rằng lý thuyết này giúp mở rộng khả năng sử dụng vũ lực của các quốc gia tới tối đa. Bởi dù nguy cơ vẫn còn mơ hồ và chưa thể chứng minh rõ ràng, việc sử dụng vũ lực đã được chấp nhận dưới danh nghĩa tự vệ. Việc này rõ ràng đi ngược lại với

---

**** Schmitt, M.N. (2011). Responding to Transnational Terrorism Under the Jus ad Bellum: A Normative Framework. In: Essays on Law and War at the Fault Lines. T.M.C. Asser Press. https://doi.org/10.1007/978-90-6704-740-1_2 - Truy cập ngày 4/2/2023

†††† Cách dịch của tác giả nhằm ám chỉ việc tự vệ sẽ được đặt ra do nhu cầu phòng ngừa sớm. Theo định nghĩa của từ điển Cambridge: Preventive có nghĩa là dự định ngăn chặn điều gì đó trước khi nó có thể xảy ra hoặc trước khi nó trở thành vấn đề, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/preventive> - Truy cập ngày 30/5/2023

‡‡‡‡ David K. Shipler, “ISRAELI JETS DESTROY IRAQI ATOMIC REACTOR; ATTACK CONDEMNED BY U.S. AND ARAB NATIONS”, Special To the New York Times, 19/6/981, <https://www.nytimes.com/1981/06/09/world/israeli-jets-destroy-iraqi-atomic-reactor-attack-condemned-us-arab-nations.html> - Truy cập ngày 22/2/2023

§§§§ S/PV.2288 - Security Council official records, 36th year, 2288th meeting, 19 June 1981, New York, <https://digitallibrary.un.org/record/551160> - Truy cập ngày 22/2/2023

¶¶¶¶ S/RES/487(1981) - Resolution 487 (1981) / adopted by the Security Council at its 2288th meeting, on 19 June 1981, <https://digitallibrary.un.org/record/22225> - Truy cập ngày 22/2/2023

những nguyên tắc, mục tiêu cơ bản của LHQ và chắc chắn tạo ra hệ lụy tiêu cực.

Tóm lại, do mức độ nguy hiểm, tính cần thiết của hành động tự vệ có mức độ giảm dần, việc sử dụng vũ lực để tự vệ trong ba trường hợp kể trên, theo đó, cũng nhận được sự ủng hộ giảm dần. Thậm chí việc tự vệ phòng ngừa sớm thường bị lên án là hành vi vi phạm nguyên tắc cấm sử dụng vũ lực^{*****}. Mặc dù còn nhiều tranh cãi về cách sử dụng thuật ngữ, cách giải thích và áp dụng các lý thuyết trên, tuy nhiên nghiên cứu sẽ thử đánh giá mức độ phù hợp giữa chiến dịch quân sự đặc biệt của Nga với các lý thuyết kể trên.

III. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp khoa học được sử dụng chủ yếu trong nghiên cứu là phương pháp phân tích lý thuyết, phương pháp đối chiếu, phương pháp giả thuyết và một số phương pháp khác phù hợp với phương pháp luận của triết học Mác-Lênin.

IV. Kết quả và thảo luận

Tham khảo vụ Israel tấn công Ai Cập vào năm 1967^{†††††} có thể cho chúng ta câu trả lời rằng Nga có sử dụng lý thuyết

về *Tự vệ phòng ngừa (Anticipatory self-defence)* làm căn cứ cho chiến dịch quân sự đặc biệt nhắm vào Ukraine hay không. Cụ thể, cuộc không kích của Israel nhắm vào lực lượng không quân Ai Cập được lập luận như một hành động tự vệ phòng ngừa trước một hiểm họa gần kề sau khi Ai Cập (và các đồng minh Ả Rập) tập trung lực lượng vào sát biên giới Israel, đóng cửa eo biển Tiran, yêu cầu Lực lượng Khảo sát Liên Hợp Quốc (UNEF) rời Ai Cập, đồng thời Ai Cập (và các đồng minh Ả Rập) cũng huy động một lượng lớn lực lượng, vũ khí để chuẩn bị cho chiến tranh^{†††††}. Các học giả phương Tây cho rằng hành động của Israel được cho là một ví dụ kinh điển cho lý thuyết tự vệ phòng ngừa, bởi khi đó Israel được cho là không còn lựa chọn nào khác cũng như không còn thời gian để cân nhắc^{§§§§§}. Bên cạnh đó cũng có học giả sử dụng thuật ngữ tự vệ phủ đầu để nói về hành động tấn công của Israel vào Ai Cập năm 1967^{†††††}. Tuy chưa hoàn toàn có sự thống nhất về cách sử dụng thuật ngữ tự vệ phòng ngừa và tự vệ phủ đầu thông qua vụ việc Israel tấn công Ai Cập năm 1967 nhưng có thể thấy hành động của Israel thời điểm đó không nhận

---

***** Michael Wood, "INTERNATIONAL LAW AND THE USE OF FORCE: WHAT HAPPENS IN PRACTICE?" *India Journal of Interantional Law*, Vol53, 2013, trang 358, https://legal.un.org/avl/pdf/ls/Wood_article.pdf - Truy cập ngày 21/2/2023

††††† Còn được nhắc đến với tên gọi Chiến tranh 6 ngày, <https://www.history.com/topics/middle-east/six-day-war> - Truy cập ngày 31/5/2023

†††† Cuộc chiến Sáu ngày giữa Israel và các nước Ả-rập, <https://nghiencuuquocte.org/2014/11/12/cuoc-chien-sau-ngay-giua-israel-va-cac-nuoc-rap/> - Truy cập ngày 31/5/2023

§§§§§ Brownlie, Ian, *International Law and the Use of Force by States* (Oxford, 1963; online edn, Oxford Academic, 22 Mar. 2012), <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198251583.001.0001>, Truy cập ngày 31/5/2023.

††††† Van de hole, Leo. "Anticipatory Self-Defence Under International Law." *American University International Law Review* 19, no. 1 (2003): 69-106. <https://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1160&context=auilr> – Truy cập ngày 20/2/2023

phải quá nhiều sự phản đối, Hội đồng Bảo an hoặc Đại hội đồng Liên hợp quốc cũng không có những động thái lên án nghiêm trọng hành vi của Israel*****.

Trở lại với trường hợp của Nga, chúng ta có thể dễ dàng nhận thấy sự thiếu vắng các bằng chứng, các thông tin, các ý kiến có lợi hậu thuẫn cho hành động của Nga giống như trường hợp của Israel. Đặc biệt, vào thời điểm năm 1967, Nga đã ủng hộ tính hợp lý trong hành động của Israel trong bối cảnh đó, thậm chí còn tôn vinh hành động của Israel là hành động anh hùng, đáng tự hào và chính đáng+++++ do vậy đáng lí ra Nga cần có những chuẩn bị, lập luận, hay đưa ra các bằng chứng, căn cứ hợp lý hơn cho hành động của mình (theo hướng học tập kinh nghiệm của Israel).

Sau khi loại trừ lý thuyết tự vệ dự đoán, theo tác giả, trường hợp sử dụng vũ lực của Nga là một sự kết hợp giữa tự vệ phủ đầu và tự vệ phòng ngừa sớm vì trên thực tế nó không hoàn toàn chỉ giống với bất kì lý thuyết nào. Phân tích bài phát biểu+++++ của Tổng thống Nga Vladimir Putin được phát đi vào trước thời điểm “chiến dịch quân sự đặc biệt” được bắt

đầu có thể chỉ ra một vài dấu hiệu của việc vận dụng lý thuyết tự vệ phủ đầu và tự vệ phòng ngừa sớm như sau:

Thứ nhất, ông Putin cho rằng NATO đã liên tục mở rộng từ sau khi Liên xô tan rã, và rằng trong 30 năm vừa qua Nga đã rất nỗ lực đạt được các thỏa thuận với NATO nhưng đáp lại Nga đã trở thành “nạn nhân” của chủ nghĩa ly khai được hậu thuẫn bởi phương Tây. Ông đưa ra các ví dụ của các “nạn nhân” khác của phương Tây gồm Iraq, Lybia, Syria và đưa đến kết luận rằng

“...khi NATO mở rộng về phía Đông, tình hình đối với đất nước chúng ta đang trở nên tồi tệ và nguy hiểm hơn mỗi năm. Hơn nữa, trong những ngày gần đây, giới lãnh đạo NATO đã công khai nói về sự cần thiết phải tăng tốc, đẩy nhanh tiến độ cơ sở hạ tầng của Liên minh tới biên giới Nga...”

Như vậy, tại thời điểm Nga phát động “chiến dịch quân sự đặc biệt” các thông tin từ phía Nga và cả phương Tây đều chưa cho thấy những dấu hiệu rõ ràng rằng Ukraine hay NATO đang chuẩn bị để thực hiện một cuộc tấn công vũ trang nhắm vào Nga; về phần mình Nga cũng

***** A series of U.N. Security Council resolutions strongly condemned Israel’s actions. E.g., S.C. Res. 233, U.N. SCOR, 2288th Meet., U.N. Doc. S/P.V. 1352 (1967); S.C. Res. 234, U.N. SCOR, 1350th Meet., U.N. Doc. S/P.V. 1352 (1967); S.C. Res. 235, U.N. SCOR, 1352nd Meet., S/P.V. 1352 (1967); S.C. Res. 236, U.N. SCOR, 1357th Meet., U.N. Doc. S/P.V. 1352 (1967); S.C. Res. 237, U.N. SCOR, 1361st Meet., U.N. Doc. S/RES/237 (1967); S.C. Res. 240, U.N. SCOR, 1371st Meet., U.N. Doc. S/RES/240 (1967); S.C. Res. 242, U.N. SCOR, 1382nd Meet., U.N. Doc. S/RES/242 (1967).

+++++ Thư của Bộ trưởng Bộ ngoại giao Liên Xô gửi tới ngày 13 tháng 6 năm 1967 (A/6717), UN General Assembly Official Records, Fifth Emergency Special Session, 1562th Plenary meeting, 19/6/1969, đoạn 142, 143 - <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-180049/> - Truy cập ngày 20/2/2023

+++++ Thông điệp của Tổng thống Liên bang Nga, Ngày 24 tháng 2 năm 2022 06:00 Kremli Mátxcova, <http://kremlin.ru/events/president/news/67843> - Truy cập ngày 1/6/2023

không biết được rằng ở đâu và khi nào sẽ có một cuộc tấn công nhắm vào họ; tất cả những gì phía Nga có thể khẳng định rằng một nguy cơ về một cuộc tấn công vào Nga là có khả năng xảy ra nếu NATO tiếp tục mở rộng về phía Đông – đồng nghĩa với việc Ukraine gia nhập NATO. Và có thể một cách gián tiếp Tổng thống Nga đã ám chỉ rằng nếu không hành động từ sớm Nga có thể sẽ trở thành nạn nhân như Iraq, Lybia, Syria – khi đó hậu quả sẽ là cực kì nghiêm trọng, nước Nga sẽ chịu những tổn thất vô cùng nặng nề. Do đó có thể thấy lý thuyết về Tự vệ phòng ngừa sớm (Preventive self-defence) phần nào đó đã được vận dụng ở đây.

Thứ hai, ngoài việc chỉ ra NATO đang mở rộng và đặt Nga vào nguy hiểm, ông Putin cũng chỉ ra hàng loạt các hành động trên phương diện chính trị, ngoại giao của Ukraine, NATO, Hoa Kỳ, và phương Tây đều có tiềm năng phát triển thành một cuộc tấn công vũ trang:

“...những mối đe dọa cơ bản mà các chính trị gia phương Tây vô trách nhiệm đã tạo ra cho Nga một cách nhất quán, thô lỗ và không lịch sự từ năm này qua năm khác...”

“...một thế lực thù địch “chống Nga” đang hình thành. Được kiểm soát hoàn toàn từ bên ngoài, nó đang làm mọi cách để thu hút lực lượng vũ trang NATO và có được vũ khí tối tân...”

“...Bất chấp mọi thứ, vào tháng 12 năm 2021, chúng tôi vẫn một lần nữa cố gắng đồng ý với Hoa Kỳ và các đồng minh của họ về các nguyên tắc đảm bảo an ninh ở châu Âu và không mở rộng NATO. Mọi thứ đều vô ích. Vị trí của Hoa Kỳ không thay đổi. Họ không cho rằng cần phải

đàm phán với Nga về vấn đề then chốt này đối với chúng tôi, theo đuổi mục tiêu của riêng họ, họ bỏ bê lợi ích của chúng tôi...”

Và ông đi đến kết luận:

“Họ không để lại cho chúng tôi bất kỳ lựa chọn nào khác để bảo vệ nước Nga và người dân của chúng tôi, ngoài lựa chọn mà chúng tôi buộc phải sử dụng ngày nay.”

Ngoài ra trong phát biểu của mình ông Putin cũng nhắc tới hai nhà nước cộng hòa tự xưng ở khu vực Donbass, đây có thể xem là cách Nga ám chỉ việc họ tham gia tự vệ tập thể với hai nhà nước này. Tuy nhiên, tư cách pháp lý của hai nhà nước tự xưng Donetsk và Luhansk lại là vấn đề gây tranh cãi, bởi lý thuyết về quyền tự vệ chính đáng theo Điều 51 đang dành quyền được sử dụng vũ lực để tự vệ cho các thực thể là quốc gia. Trong khi đó, ngoài việc được Nga công nhận là hai quốc gia độc lập, sự hiện diện của hai nhà nước tự xưng này nên được xem là một phong trào ly khai bên trong Ukraine. Như vậy, lập luận rằng Nga đang tham gia tự vệ tập thể cùng hai nhà nước này cũng là chưa phù hợp.

V. Kết luận

5.1. Tổng kết từ vụ việc giữa Nga và Ukraine

Xung đột giữa Nga và Ukraine mà đỉnh điểm là chiến sự giữa đôi bên kéo dài từ đầu năm 2022 cho tới nay là minh chứng rõ ràng cho sự thất bại của các biện pháp đàm phán, hợp tác trong hòa bình phù hợp với pháp luật quốc tế. Tuy nhiên, đứng trên lập trường khách quan và trung lập, chúng ta không thể chối bỏ các thực thể khách quan sau: (i) Chiến dịch quân sự đặc biệt của Nga trên danh nghĩa thực hiện quyền tự vệ chính đáng chưa hoàn toàn

phù hợp với pháp luật quốc tế vì còn thiếu các lập luận và bằng chứng vững chắc; (ii) Chiến sự Nga - Ukraine cũng không nằm ngoài cuộc đối đầu đã có bề dày lịch sử giữa Nga với phương Tây, do đó những hiểm họa nhãn tiền với an ninh và những lập luận được truyền tải thông qua bài phát biểu của Tổng thống Nga, Vladimir Putin không phải hoàn toàn là vô căn cứ; (iii) Cả Nga, Ukraine (và cả phương Tây) đều có lỗi khi không dành sự tôn trọng thích đáng cho vấn đề an ninh, chủ quyền của đối tác; (iv) Phản ứng của cộng đồng thế giới dành cho hành động của Nga đa số là phản đối^{§§§§§§ §§§§§§}.

Như vậy, trên phương diện pháp lý, hành động sử dụng vũ lực của Nga đối với Ukraine dựa trên lập luận tự vệ vào thời điểm hiện tại chưa thể được chứng minh là hợp pháp. Sẽ rất nguy hiểm nếu vội vàng ủng hộ “chiến dịch quân sự đặc biệt” của Nga như là một biện pháp tự vệ phù hợp với luật quốc tế vào thời điểm hiện tại (khi chưa có đủ bằng chứng, căn cứ vững chắc) bởi nó sẽ biến hành động của Nga trở thành một tiền lệ được thừa nhận, và từ đó có thể sẽ có nhiều kịch bản tương tự. Tuy nhiên, chúng ta cũng không thể vội vàng phản đối hành động của Nga, bởi dù là khó, nhưng vẫn có khả năng rằng sau này Nga sẽ đưa ra được những bằng chứng vững chắc để biện minh cho hành động quân sự của mình là hợp pháp; và dù không đảo ngược những hậu quả hay các hành động thực tế, việc xoay chuyển lại nhận thức và quan điểm của cộng đồng thế giới vẫn hoàn toàn có thể xảy ra.

Bên cạnh đó, trên phương diện chính trị, chiến dịch tại Ukraine cùng với hàng loạt động thái gần đây đã cho thấy đích đến của người Nga không chỉ dừng lại ở những mục tiêu về quân sự. Bởi hơn hết Nga đã “gửi gắm” một thông điệp rõ ràng về yêu cầu an ninh của Nga tới tất cả các quốc gia trong khu vực. Đồng thời, bằng việc thách thức cả phương Tây và Hoa Kỳ cùng lúc trên mọi phương diện, người Nga đang cho thấy nỗ lực tái khẳng định vị trí của họ trên bản đồ chính trị thế giới. Thông qua các diễn biến kinh tế có liên quan liên quan gần đây, có thể thấy người Nga đã có một sự chuẩn bị kỹ lưỡng từ rất sớm để không chỉ đáp trả các đòn trừng phạt về kinh tế của phương Tây và Hoa Kỳ mà thực tế còn là một chiến lược đối đầu dài hơi với G7 thông qua việc củng cố và mở rộng BRICS. Quyết tâm chính trị kể trên của Nga và đồng minh (trong BRICS) nếu được hiện thực hóa sẽ là một đòn giáng mạnh vào “trật tự” thế giới hiện tại – vốn được cho là đang vận hành và chịu sự chi phối chủ yếu bởi trục liên minh chính trị Hoa Kỳ và phương Tây. Do vậy, rất có thể chiến dịch quân sự của Nga có vẻ chỉ là một nước đi nhỏ, một ngòi nổ để kích hoạt và nguy trang cho một loạt những nước đi trên bàn cờ chiến lược mới.

Tóm lại, trên góc độ pháp lý, kết luận về tính hợp pháp trong hành động của Nga vào thời điểm hiện tại là chưa đủ bằng chứng. Tuy nhiên do thiếu căn cứ để ủng hộ hành động của Nga, vì vậy xu hướng phản ứng thận trọng và lên án sẽ là chủ yếu. Trên phương diện chính trị, người

§§§§§§ A/RES/ES-11/1, *Aggression against Ukraine : resolution / adopted by the General Assembly*, <https://digitallibrary.un.org/record/3965290> - Truy cập ngày 15/5/2023

§§§§§§ A/RES/ES-11/4, *Territorial integrity of Ukraine : defending the principles of the Charter of the United Nations : resolution / adopted by the General Assembly*, <https://digitallibrary.un.org/record/3990673> - Truy cập ngày 15/5/2023

Nga tất nhiên sẽ hành động vì lợi ích của nước Nga trước tiên, và dựa trên những nội dung đã phân tích, khi mà mầm mống của xung đột chưa hề mất đi, khi người Nga và đồng minh đã chuẩn bị để đối đầu với phương Tây và Hòa Kỳ thì kịch bản chiến tranh lần 2 có lẽ đã đến rất gần. Lịch sử thế giới những trang tiếp theo có thể sẽ được ghi lại một cuộc đối đầu mới với quy mô thậm chí vượt xa chiến tranh lạnh.

5.2. Kinh nghiệm cho Việt Nam

Thông qua những phân tích về xung đột Nga – Ukraine xoay quanh lý thuyết quyền tự vệ chính đáng, có thể rút ra một vài bài học kinh nghiệm cho Việt Nam như sau:

Thứ nhất, nguyên nhân của xung đột chủ yếu đến từ sự đối đầu của hai phía Nga – Ukraine (và cả phương Tây) trong một thời gian dài. Sự thiếu thiện chí leo thang của đôi bên là ngòi nổ cho xung đột vũ trang. Để tránh đối diện với hậu quả tương tự, Việt Nam cần kiên trì đường lối ngoại giao mềm dẻo, tôn trọng các đối tác, đề cao và tuân thủ các nguyên tắc, các quy định của pháp luật quốc tế. Bên cạnh đó Việt Nam cần tiếp tục phát huy đường lối độc lập tự chủ, không tham gia các liên minh hoặc các xung đột, các cuộc đối đầu có thể ảnh hưởng tới lợi ích quốc gia. Đặc biệt, không nên có cách hành động gây hấn, khiêu khích hoặc làm gia tăng thêm tình trạng căng thẳng không cần thiết trong quan hệ đối tác.

Thứ hai, với các lợi ích sống còn của đất nước, trong tình huống cấp bách nhất đòi hỏi phải đấu tranh không khoan nhượng Việt Nam vẫn cần phải có những sự chuẩn bị kỹ lưỡng. Ví dụ, nếu muốn vận dụng lý thuyết về tự vệ chính đáng cần có những tuyên bố với lập luận chắc chắn gắn với các bằng chứng, các thông tin, kết quả có được từ điều tra... trước khi

thực hiện các biện pháp vũ lực để tự vệ; đặc biệt phải chứng minh được rằng một cuộc tấn công rõ ràng đang đến rất gần; tự vệ bằng vũ lực là biện pháp cuối cùng; hành động để tự vệ phải được tiến hành cấp thiết.

Thứ ba, thông qua việc xử lý các vấn đề có liên quan đến vụ việc giữa Nga và Ukraine, Việt Nam cần đúc rút và cập nhật mới các kinh nghiệm trong hoạt động đối ngoại, từ đó có thể xây dựng và phát triển hệ thống thông học thuyết về ngoại giao riêng, phù hợp với đường lối, chính sách của Đảng; phù hợp với các điều kiện lịch sử, văn hóa; và đặc biệt là đảm bảo lợi ích quốc gia; tôn trọng và tuân thủ pháp luật quốc tế.

Tài liệu tham khảo:

- [1]. Charter of the United Nations, Article 51: *“Nothing in this Charter shall prejudice the legitimate right of individual or collective self-defense in the event of an armed attack by a member of the United Nations until The Security Council has not taken the necessary measures to maintain international peace and security...”*
- [2]. Using force based on Security Council resolutions ensures the typical United Nations goals, such as preventing threats to international peace and security or preventing acts of terrorism Micro-invasion. United Nations Charter, Article 42: *“If the Security Council finds that the measures referred to in Article 41 are inadequate, or appear inadequate, the Security Council shall have the power to take any action it takes sea, land, or air force as the Security Council considers necessary for the maintenance or restoration of international peace and security...”*
- [3]. Because colonial people struggle for independence and determine

- their political destiny, using force is considered a legal measure to ensure human rights. Resolution 1514 (XV), Declaration on the granting of independence to colonial countries and peoples, passed in 1960 with 89 votes in favor and nine abstentions, emphasized that: “*all nations have the right to self-determination; under that right, they freely determine their political status and freely pursue their economic, social and cultural development.*”
- [4]. Using force in self-defence is built on the doctrine of just war from Roman and Greek times. Saint Augustine 354-430) defines it: “*Just war is avenging for losses that the guilty Party has refused to correct. War has been taken to punish the wrongdoers and restore peace, but no further.*”
- [5]. Evans, M. (Ed.), *Just War Theory: A Reappraisal*, Edinburgh University Press, 2005, <http://www.jstor.org/stable/10.3366/j.ctt1r24hg> - Update 11/3/2023
- [6]. Hugo Grotius, *On the Law of War and Peace*, 1625, <https://www.britannica.com/topic/just-war> - Update 11/3/2023
- [7]. According to Article 51 of the UN Charter; See also “an armed attack” in the 1986 ICJ Nicaragua-US mission decision: “*an armed attack must be understood not only to include the actions of the regular armed forces across the border international world but also includes ‘being sent by or on behalf of a country groups, gangs, mercenaries or armed irregulars to commit acts of force armed against Another State of equal severity’ to an actual armed attack carried out by regular force, ‘or this country has a sense of substance’ ...*”. <https://www.icj-cij.org/case/70>
- [8]. Ashley S. Deeks, *Chapter 29: Tamming the Doctrine of Pre-emption*, The Oxford Handbook of Use Force in International Law, Oxford University Press, USA, 2015
- [9]. Yoram Dinstein, *War, Aggression and Self-Defence*, Cambridge University Press, 2011, <https://doi.org/10.1017/CBO9780511920622> - Update 2/2/2023
- [10]. Sean D. Murphy, *The Doctrine of Preemptive Self-Defense*, 50 Vill. L. Rev. 699 (2005) - <https://digitalcommons.law.villanova.edu/vlr/vol50/iss3/9> - Update 2/2/2023
- [11]. US National Security Strategy 2002, <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/nsc/nss/2002/> - Update 3/2/2023
- [12]. Reisman, W. M., & Andrea Armstrong. (2006). *The Past and Future of the Claim of Preemptive Self-Defense*. The American Journal of International Law, 100(3), 525–550. <http://www.jstor.org/stable/4091369>
- [13]. Bethlehem, Daniel. (2012). *Self-Defense Against an Imminent or Actual Armed Attack By Nonstate Actors*. The American Journal of International Law. 106. 770-777. <https://www.un.org/law/counsel/Bethlehem%20-%20Self-Defense%20Article.pdf>
- [14]. Report of the Secretary-General of the United Nations (Kofi Annan), *In larger freedom: towards development, security and human rights for all*, 124, A/59/2005 - <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/270/78/PDF/N0527078.pdf?OpenElement> Update 3/2/2023
- [15]. Schmitt, M.N. (2011). Responding to Transnational Terrorism Under the Jus ad Bellum: A Normative Framework. In: *Essays on Law and War at the Fault Lines*. T.M.C. Asser Press. https://doi.org/10.1007/978-90-6704-740-1_2 - Update 4/2/2023
- [16]. Cambridge Dictionary: Preventive intended to stop something before

- it can happen, or before it becomes a problem: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/preventive> - Update 30/5/2023
- [17]. David K. Shipler, "ISRAELI JETS DESTROY IRAQI ATOMIC REACTOR; ATTACK CONDEMNED BY US AND ARAB NATIONS", Special To the New York Times, 19/6/981, <https://www.nytimes.com/1981/06/09/world/israeli-jets-destroy-iraqi-atomic-reactor-attack-condemned-us-arab-nations.html> - Update 22/2/2023
- [18]. S/PV.2288 - Security Council official records, 36th year, 2288th meeting, 19 June 1981, New York, <https://digitallibrary.un.org/record/551160> - Update 22/2/2023
- [19]. S/RES/487(1981) - Resolution 487 (1981) / adopted by the Security Council at its 2288th meeting, on June 19, 1981, <https://digitallibrary.un.org/record/22225> - Update 22/2/2023
- [20]. Michael Wood, "INTERNATIONAL LAW AND THE USE OF FORCE: WHAT HAPPENS IN PRACTICE?" India Journal of International Law, Vol53, 2013, Pg 358, https://legal.un.org/avl/pdf/ls/Wood_article.pdf - Update 21/2/2023
- [21]. Also known as the Six-Day War, <https://www.history.com/topics/middle-east/six-day-war> - Update 31/5/2023
- [22]. The Six-Day War between Israel and the Arab States, <https://nghiencuuquocte.org/2014/11/12/cuoc-chien-sau-ngay-giua-israel-va-cac-nuoc-rap/> - Update 31/5/2023
- [23]. Brownlie, Ian, *International Law and the Use of Force by States* (Oxford, 1963; online ed, Oxford Academic, March 22, 2012), <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198251583.001.0001>, - Update 31/5/2023.
- [24]. Van de Hole, Leo. "Anticipatory Self-Defence Under International Law." American University International Law Review 19, no. 1 (2003): 69-106. <https://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1160&context=auilr> - Update 20/2/2023
- [25]. A series of UN Security Council resolutions strongly condemned Israel's actions. E.g., S.C. Res. 233, UN SCOR, 2288th Meet., UN Doc. S/P.V. 1352 (1967); S.C. Res. 234, UN SCOR, 1350th Meet., UN Doc. S/P.V. 1352 (1967); S.C. Res. 235, UN SCOR, 1352nd Meet., S/P.V. 1352 (1967); S.C. Res. 236, UN SCOR, 1357th Meet., U.N. Doc. S/P.V. 1352 (1967); S.C. Res. 237, UN SCOR, 1361st Meet., UN Doc. S/RES/237 (1967); S.C. Res. 240, UN SCOR, 1371st Meet., UN Doc. S/RES/240 (1967); S.C. Res. 242, UN SCOR, 1382nd Meet., UN Doc. S/RES/242 (1967).
- [26]. A/6717, UN General Assembly Official Records, Fifth Emergency Special Session, 1562th Plenary meeting, 19/6/1969, Para 142,143 - <https://www.un.org/unispal/document/autoinsert-180049/> - Update 20/2/2023
- [27]. Message of the President of the Russian Federation, February 24, 2022, 06:00 Kremlin Moskva, <http://kremlin.ru/events/president/news/67843> - Update 1/6/2023
- [28]. [28] A/RES/ES-11/1, *Aggression against Ukraine: resolution / adopted by the General Assembly*, <https://digitallibrary.un.org/record/3965290> - Update 15/5/2023
- [29]. A/RES/ES-11/4, *Territorial integrity of Ukraine: defending the principles of the Charter of the United Nations: resolution / adopted by the General Assembly*, <https://digitallibrary.un.org/record/3990673> - Update 15/5/2023